

Motivatii de expansiune pentru corporatiile transnationale

Expansiunea corporatiilor transnationale este motivata de ceea ce ele percep a fi in interesul membrilor organizatiei pe care ea o reprezinta. Membrii organizatiei sunt:

- *Salariatii* corporatiei transnationale
- *Managerii* corporatiei transnationale
- *Actionarii* corporatiei transnationale
- *Statul*, prin aceea ca primeste impozite ca urmare a profiturilor obtinute de corporatia transnationale

Literatura de specialitate evidentiaza faptul ca orice venit rezidual obtinut de o firma peste costul de oportunitate al resurselor puse la dispozitia sa de membrii organizatiei va fi regasit sub forma de profituri la proprietarii firmei, iar ***forta fundamentala a intreprinderii capitaliste moderne este data de maximizarea acestor profituri comparativ cu capitalul investit.***

In functie de motivatiile care stau la baza expansiunii corporatiilor transnationale, investitiile straine directe (ISD) pot fi grupate in cinci mari categorii :

- A. ISD aflate in cautare de resurse
- B. ISD aflate in cautare de pietee
- C. ISD aflate in cautare de eficienta
- D. ISD aflate in cautare de active strategice
- E. Alte tipuri de ISD (care au la baza alte motive decat cele anterioare)

In acest context trebuie facute cateva observatii:

1. In anii '90, marile corporatii transnationale urmaresc obiective multiple si marea lor majoritate se angajeaza in ISD care reprezinta combinatii ale tipurilor enumerate mai sus;
2. Fiecare tip de ISD poate avea caracter de agresivitate sau de defensivitate:
 - *agresivitatea* este data de atitudinea pro-activa a firmei, in urmarirea scopurilor sale strategice
 - *defensivitatea* consta in acel comportament al unei firme care reprezinta o reactie la actiunile intreprinse (sau percepute a fi intreprinse) de concurenti sau de guvernele straine, cu scopul de a-si proteja pozitia pe piata.
3. Motivatiile de expansiune ale corporatiilor transnationale pot suferi pe masura ce are loc maturizarea firmei ca investitor in strainatate:
 - Initial, marea majoritate a firmelor investesc in afara tarii de origine pentru a obtine resurse naturale sau acces la pietee;
 - Pe masura ce gradul de multinationalizare creste, transnationalele pot utiliza activitatile din strainatate ca instrumente prin care isi pot intari pozitia pe plan global prin cresterea eficientei sau prin dobandirea de noi surse de avantaj competitiv.

A. ISD AFLATE IN CAUTARE DE RESURSE

Corporatiile transnationale angajate in acest gen de ISD investesc in strainatate pentru a obtine anumite resurse la un cost real mai scazut decat in tara de origine sau pentru a avea acces la resurse care nu sunt disponibile in tara de origine.

Motivatia investirii consta in cresterea profitabilitatii pe pietele deservite de transnationala sau pe care intentioneaza sa le deserveasca in viitor. In cea mai mare parte a cazurilor, rezultatul activitatii filialelor este destinat exportului catre tarile dezvoltate.

Pot fi identificate **trei tipuri de transnationale cautatoare de resurse** :

- **Cautatorii de resurse naturale**
- **Cautatorii de forta de munca**
- **Cautatorii de capacitati tehnologice, manageriale, organizationale si de experienta**

B. ISD AFLATE IN CAUTARE DE PIETE

Acestea sunt reprezentate de firme care investesc intr-o anumita tara sau regiune pentru a furniza bunuri si servicii pe pietele respective sau pe cele vecine. In cele mai multe cazuri, aceste pietele fusesera deservite prin exporturi anterioare ale firmei investitoare care, fie din cauza impunerii de bariere in calea comertului, fie din reconsiderarea dimensiunii pietei care justifica realizarea de productie pe plan global, nu mai sunt modalitatea cea mai potrivita de acces pe piata.

ISD de cautare a pietelor pot fi intreprinse in scopul sustinerii sau protejarii pietelor existente sau in scopul explorarii si al promovarii de noi pietele.

In afara de dimensiunea pietei si de perspectivele ei de crestere, exista patru mari ratiuni care determina firmele sa se angajeze in acest tip de ISD :

- ☞ **Urmarea furnizorilor si a clientilor**
- ☞ **Adaptarea produsului la preferintele si necesitatile locale**
- ☞ **Costuri de productie si de tranzactie mai reduse**
- ☞ **Urmarea concurentilor**

Asemenea ISD pot fi realizate din ratiuni defensive sau agresive. Investitiile agresive sunt cele destinate a promova interesele globale ale firmei prin investirea pe pietele in expansiune. Raspunsul corporatiilor transnationale la crearea pietei unice interne din Uniunea Europeana si la deschiderea tarilor din Europa Centrala si de Est catre investitiile straine a fost de acest tip.

C. ISD AFLATE IN CAUTARE DE EFICIENTA

Motivatia ISD in cautare de eficienta consta in rationalizarea structurii investitiilor destinate cautarii de resurse sau de pietele, astfel incat firma investitoare sa poata obtine avantaje din detinerea unor activitati dispersate geografic. Aceste avantaje se materializeaza, de obicei, sub forma economiilor de scara si de gama si a diversificarii riscului.

ISD aflate in cautare de resurse se incadreaza in doua mari tipuri:

1. **ISD de obtinere a unor avantaje din disponibilitatea si costul inzestrarilor cu factori**

Acest tip explica o mare parte a diviziunii muncii in interiorul corporatiilor transnationale care produc atat in tari dezvoltate, cat si in tari in dezvoltare, dupa urmatoarea structura:

- activitatile intensive in capital, tehnologie si informatie sunt concentrate in tarile dezvoltate
- activitatile intensive in forta de munca si resurse naturale sunt concentrate in tarile in dezvoltare.

2. **ISD de obtinere a unor avantaje din economiile de scara si gama, ca si din diferentele intre preferintele consumatorilor si intre capacitatile de ofertare pe pietele**

In acest caz, inzestrarile traditionale cu factori joaca un rol mai putin important in influentarea ISD, in timp ce pe prim plan se afla competentele si capacitatile "create", disponibilitatea si calitatea industriilor de sprijin locale, caracteristicile concurentei de pe piata gazda, natura cererii si, nu in ultimul rand, politica guvernamentala la nivel macro si micro.

D. ISD AFLATE IN CAUTARE DE ACTIVE STRATEGICE

Aceasta categorie cuprinde acele corporatii transnationale care se angajeaza in ISD de obicei prin achizitionarea activelor firmelor straine, su scopul clar definit de a-si promova obiectivele strategice pe termen lung, mai ales acelea de sustinere si promovare a competitivitatii lor la nivel global. Firmele care realizeaza astfel de ISD sunt fie corporatii transnationale care aplica o strategie de integrare regionala sau globala, fie investitori straini "debutanti" care incearca sa cumpere un avantaj competitiv pe o piata nefamiliara.

E. ALTE TIPURI DE ISD

Exista si alte motivatii care fundamenteaza cativitatea corporatiilor transnationale care nu pot fi cuprinse in cele patru categorii anterioare. Ele pot fi impartite in trei grupuri , dupa cum urmeaza:

1. Investitii de evadare
2. Investitii de sprijin
3. Investitii pasive

INVESTITII DE EVADARE

Anumite ISD sunt realizate pentru a evita legislatia restrictiva sau politicile macroeconomice aplicate in tarile de origine. In aceasta categorie pot fi incluse investitii ca cele de mai jos:

- realizarea de investitii in strainatate de catre firmele indiene pentru a putea depasi restrictiile impuse de guvern asupra cotei din productia interna pe care o puteau atinge;
- investitiile efectuate de firmele israeliene in UE pentru a evita boicotul arab asupra produselor exportate in aceste tari din Israel;
- investitiile realizate de firmele suedeze, americane si nigeriene datorita faptului ca oportunitatile de investire in anumite sectoare sunt limitate de guvernele din tarile de origine;
- investitiile bancilor japoneze in Europa, care se pot angaja astfel in oferirea unei game mai largi de servicii clientilor comparativ cu tara de origine - in principal, activitati de banci de investitii;
- transferul activitatilor de cercetare a cancerului si a sistemului imunitar din Germania spre Statele Unite de catre BASF, o firma germana aflata sub presiunea miscarilor ecologiste in tara de origine.

Investitiile de evadare au ca emitent firme din tari ale caror guverne aplica politici economice interventioniste si tind sa fie concentrate in sectoarele de activitate - mai ales servicii - care fac obiectul unor reglementari destul de drastice.

INVESTITIILE DE SPRIJIN

Scopul acestor investitii este acela de a sustine si sprijini activitatile restului firmei investitoare. Astfel, acest gen de filiale implica din partea firmei costuri, iar beneficiile sunt generate in alte parti ale firmei.

INVESTITIILE PASIVE

O investitie in strainatate este considerata directa daca emitentul investitiei detine o cota suficienta din capitalul firmei receptoare pentru a- i asigura un control sau influenta asupra acesteia. De asemenea, ISD au la baza motivatii diferite fata de investitiile de portofoliu. Acestea din urma sunt o expresie a credintei in managementul si organizarea existenta a unei firme, si sunt realizate cu scopul de a obtine profituri sau marirea capitalului investit.

1. investitiile realizate de marile conglomerate institutionale specializate in cumpararea si vanzarea de firme

Exemple de astfel de firme sunt T. Boone Pickens (SUA) si Lonrho (Marea Britanie). Totusi, desi investitiile sunt motivate de potentialitatea unor venituri substantiale si de castigul de capital, nu este exclusa implicarea unui anumit input managerial direct, fiind rare cazurile in care firma achizitionata este lasata sa functioneze in continuare pe cont propriu - sunt realizate investitii pentru imbunatatirea capacitatilor ei tehnologice, manageriale sau financiare.

2. Investitiile realizate de firmele mici si de investitorii individuali in domeniul imobiliar

Acest tip de investitie are la baza pura anticipare a unei cresteri a preturilor terenurilor si imobilelor in strainatate. Desi clasificate drept directe, aceste investitii au mult atributele unor investitii de portofoliu.